

THORBECKE, Jan R. (Zwolle 14 januari 1798 – 's-Gravenhage 4 juni 1872).

Verbleef na zijn studie in de klassieke letteren vier jaar in Duitsland, waar hij kennismaakte met de historische rechtsschool. Van 1825 tot 1830 was Thorbecke hoogleraar in de diplomatieke en politieke geschiedenis in de letterenfaculteit aan de Rijksuniversiteit Gent. Te Leiden vervulde hij van 1831 tot 1849 vrijwel dezelfde functie in de juridische faculteit. Daarna wijdde hij zich aan zijn parlementaire en ministeriële loopbaan in de Nederlandse politiek.

In zijn Gentse tijd pleitte Thorbecke sterk voor het Nederlands als onderwijstaal, ook aan de universiteit. Hij zag dit als een versterking van de nationale eenheid en niet zozeer als een middel tot ontvoogding van Vlaanderen. Het herstel van de taalvrijheid in juni 1830 achtte hij een ramp. De scheuring van 1830 heeft hij diep betreurd. Het was in zijn

ogen een verzwakking van Nederland én van België in het totaal van de Europese machtsverhoudingen.

Na 1830 hoopte Thorbecke enige tijd dat, bij een algemene Europese oorlog tegen Frankrijk, Nederland België zou kunnen terugwinnen. Hij heeft zo de volhardingspolitiek van koning Willem I enige tijd gesteund. In 1847 bij een bezoek van J. Michelet aan Nederland uitte Thorbecke zich zelfs positief over een aansluiting van Nederland bij België, daar hij twijfelde aan een zelfstandig voortbestaan van Nederland.

In latere jaren, vanaf 1853, streefde hij steeds naar samenwerking op internationaal politiek terrein met België. Toen in de jaren 1860 de waterwegenkwesties acuut werden, wilde Thorbecke zeker een oplossing van de conflicten, maar de handhaving van de Nederlandse rechten verloor hij niet uit het oog.

WERKEN: *Bedenkingen over de Hoogeschole en het Academisch Onderwijs van de Letterkundige Faculteit aan de Universiteit van Gent*, 1828; – *Een woord in het belang van Europa, bij het voorstel der scheiding tussen België en Nederland*, 1830; – *Over de erkenning van de onafhankelijkheid van België*, 1830; – *Over de verandering van het algemeen statenstelsel van Europa sedert den Franschen omwenteling*, 1e afdeling 1789-1797, 1831.

LITERATUUR: P. Fredericq, *Thorbecke vóór 1830*, 1906; – J.B. Manger, *Thorbecke en de historie*, 1938; – E. Cantillon, 'Thorbecke en Europa', in *De Gids*, jg. 108, nr. 3 (1944-1945), p. 12-31; – C.W. de Vries, *De ongekende Thorbecke*, 1950; – I.J. Brugmans, *Thorbecke*, 1958; – H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, I, 1963; – J. Brandt-van der Veen, *Het Thorbecke Archief*, 3 dln. (Werken Historisch Genootschap te Utrecht, 4de serie, nrs. 3, 7 en 8, 1955-1967); – E.H. Kossmann, 'Thorbecke en het historisme', in *Politieke theorie en geschiedenis*, 1987, p. 306-348; – G.J. Hooykaas (ed.), *De briefwisseling van J.R. Thorbecke*, 6 dln., 1975-.

PIETER VAN HEES*